Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНО: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 275. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 16-го ЖОВТНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 275. JERSEY CITY and NEW YORK. THURSDAY, OCTOBER 16, 1952. VOL. LX

АЙЗЕНГАВЕР ОПРИЛЮДНЮЄ СВІЙ ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ

Республіканський кандидат на президента, ген. Двайт Д. Айзенгавер, оповістив про свої прибутки й витрати за останніх десять років. У прибутках подана загальна сума висотою 888,303.99 долярів. серед яких міститься чистий прибуток з розпродажу його книжки „Похід в Европі" висотою $476,250.- За 10 років він заплатив податку 217.082.71 дол., а від книжки заплатив одноразово окремо 158,750 дол. податку. Опублікування масткового стану генерала, це відповідь на таке саме оприлюднення масткового стану губ. Адлея Е. Стівенсона й сен. Джана Дж. Спаркмана, тобто обидвох головних кандидатів Демократичної партії. Рахунки Айзенгавера були зладжені під доглядом його помічника у виборчій кампанії, Артура Г. Ванденберга мол. Рахунковий звіт охоплює два періоди: один шістьрічний, що кінчиться 31 грудня 1947, коли то Айзенгавер був виключно військовиком і діставав тільки звичайну платню; другий період охоплює останніх чотири роки, до 31 грудня 1951, коли то генерал крім платні мав ще заробітки з ним написаної книжки і з інвестицій. За податок від книжки ще й досі йде спір, чи він мав бути заплачений від продажу примірників книжки, чи тільки одноразово, за написання книжки, яку він продав накладні й дальше нею не займався. Податкове Бюро у Вашингтоні виміріло одноразовий податок і тому у фінансовім звіті поміщене листування між Айзенгатером і департаментом скарбу у Вашингтоні. З хвилиною, коли Айзенгавер рішився кандидувати на президента, він зрікся своєї військової платні і живе тепер тільки з готівки та інвестицій. Як президент університету Колумбія він не дістає тепер платні, бо перебуває на відпустці.

Ген. Айзенгавер святкував у вівторок день своїх 62-річних народин у місті Сан Антоніо, Тексас, де він пізнав свою теперішню жінку. Як уродженця Тексасу численна публіка вітала його як кандидата і як заслуженого генерала. У своїх промовах в Гавстон, Сан Антоніо й Аламо у стейті Тексас генерал повторював свою теорію про право стейтів до прибережних підводних мастків і гостро таврував адміністрацію Демократичної партії у Вашингтоні, називаючи її представників „підпалювачами могутности", людьми з м'якими головами і слабими характерами.

Вислужені вояки мають право до допомоги як безробітні

Вашингтон. — Моріс Тобін секретар праці повідомляє, що всі стейти згодилися в порозумінні з департаментом праці, бути посередниками у виплаті допомоги ветеранам Корейської війни як безробітним після звільнення їх з військової служби. Закон про виплату відшкодування ветеранам, як безробітним, входить в життя з 15 жовтня і стосується тих, що були звільнені з військової служби від 26 липня 1950 р. Адмінісрація ветеранів оповіщує, що від 26 липня 1950 р. до 31 серпня 1952 р. звільнено з війська 1,112,000 вояків.

Федеральний прокуратор звільнений за побічні заробітки

Вашингтон. — Гаверд Л. Дойл, федеральний прокуратор південної округи стейту Ілиной, дістав звільнення від своїх обов'язків на підставі доручення генерального прокуратора Джеймса П. Мек-Гранарі на час ведення протиінього слідства над його податковими виказами і фінансовими справами, які він самий зголосив до департаменту справедливости. У зголошенні він заявив, що забув згадати у виказі свої прибутки з інших джерел крім своєї платні, від яких мав заплатити податок за 1945 рік.

СТІВЕНСОН ТАВРУЄ „ВЕЛИКУ БРЕХНЮ" СВОЇХ ПРОТИВНИКІВ

Кандидат на президента від Демократичної партії, губ. Адлей Е. Стівенсон, виголосив одну з найважливіших своїх промов у святині мормонів у місті Солт Лейк Сити, в якій з'ясував провідну ролю Америки в світі, виказав ідеали й підготову американського народу до такої ролі і суворо натаврував генерала Д. Айзенгавера по імені за те, що він у своїх промовах представляє американську націю як націю банкрутів та нездарів, а її уряд як нескорумпований до тла й нездібний до великих завдань, саме так, як це представляють диктатори з Кремля, пригадував Стівенсон. У другій частині промови губернатор вказав на творчі сили народу, на поступ, який цей нарід зробив і таврував як „велику брехню" тих республіканських конгресменів, що посягаючи по владу, стають „вбивниками характерів" передових патріотів. Згадуючи про це, Стівенсон заявив: „Ми ніколи не передбачували, що контроля думки й велика брехня зайдуть аж до Америки. Тому, як їхнє сумління їм дозволяє, вони можуть говорити, що їм подобається. А якщо сумління мого опонента йому дозволяє, він може допомогти їм усім бути перевибраними. Одначе чи він цим посилить, чи послабить американську ідею?" Після того він висловив ще спротив проти „походу" веденого Айзенгавером проти демократів.

У Ню Йорку 22 адвокати, як демократи, так і республіканці, які займалися справою Гісса, засудили твердження сен. Ніксона, наче б складене на письмі судове зізнання Стівенсона в справі характеру Гісса, було чимось осоружним. Навпаки, кажуть вони, це громадянський обов'язок допомогти судові всебічно насвітлити особу обвинуваченого, щоб дійти правди. — Декан журналістичного факультету в університеті Колумбія, Карл В. Акерман, оголосив, що він підтримуватиме вибір Стівенсона, не зважаючи на спроби „замкнути вуста" професорам. Це мало відноситися до поради деяким професорам, щоб вони не виявляли публічно своєї партійної приналежности з уваги на те, що ген. Айзенгавер справляє уряд президента Колумбійського університету. Діючий тепер президент університету, д-р Грейсон Кірк, оприлюднив заяву, що керівництво університету пробувало уникнути партійної боротьби серед професорів, у той час як їхній президент веде передвиборчу кампанію.

УПА ПРОДОВЖУЄ БОРОТЬБУ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

ВІСТІ ПРО БОРОТЬБУ ПРИНОСЯТЬ ВТІКАЧІ З ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ

Ню Йорк. — Аркадій Рудовський, уродженець Одеси, який в квітні минулого року втік з совєтського літунського корпусу в Відні і перейшов на американський бік і в вересні цього року був прийнятий як доброволець до американської армії, виявив на пресовій конференції в квартирі армії на Ґовернор'с Айленд у Ню Йорку у вівторок, що на Західній Україні йде дальше боротьба підпольної армії і що недавно перед його втечею до Австрії, повстанці висадили залізничий потяг на лінії Львів-Пряшів. Другий втікач Алексaндер Миколаєвич Лобов, уродженець Ногалева в Горковській області, перебував в червоній армії у Східній Німеччині, перейшов до Західної Німеччини в липні 1951 р. і незабаром вступив до американської армії. Вони обидва приїхали до Злучених Держав у місяці травні і їх обидвох запрезентувала команда армії зібраним кореспондентам і фільмовим підприємцям, даючи представникам преси, серед яких був теж представник „Свободи", нагоду ставити до них різні питання. Обидва вояки говорять уже доволі добре англійською мовою і могли відповісти задовільно майже на всі питання. Як чого не розуміли, приявні ставили до них питання в російській або українській мовах і вони могли відповідати цими самими мовами, одначе перекладач з департаменту стейту, який брав участь у конференції, часто передавав їх відповіді в англійській мові для використання ними поданих інформацій усіма членами конференції. Рудовський відповів кореспондентові „Свободи" по-українськи, що він ходив спочатку до української школи, одначе його забрали до Узбекістану, а коли повернувся до Одеси, він вступив до російської школи і тепер вважає себе за русского. Казав, що люди в Україні могли розмовляти між собою по-українськи, але при війську це ледве було можливе. Він не міг подати ніяких інформацій про те, чи в Червоній армії находяться вояки з Західної України, бо з такими не зустрічався. Інформації про повстанський рух подав Рудавський у відповідь на запит англомовних кореспондентів, які висловили свою цікавість з цього приводу. На запит, звідки він це знає, він сказав, що вояки, які їхали потягом якого зірвали повстанці і зісталися в живих, приїхавши до Австрії, оповідали це іншим. Зрештою, казав він, це не жадна таємниця, що в Західній Україні існує підпільний рух („Уидерґравнд мувмент") сказав він здивованим кореспондентам, а його товариш, Алексaндер Лобов, цього не заперечив. Конференція й запити тривали понад дві години, а крім того фільмовано обидвох вояків, які зустрінули тут багато друзів, між ними й дівчат з американської армії — відомих під назвою ВААКС. Місцева преса присвячує обидвом воякам багато уваги, подаючи їх світлини.

„Дівчина з УПА" виступить на маніфестації в Ню Йорку

Ню Йорк. — З громадського Комітету Об'єднаних Українських Організацій Ню Йорку і Метрополії повідомляють, що на академії-маніфестації, влаштовуваній цим Комітетом для відзначення 10-их роковин створення Української Повстанської Армії і її боротьби проти німецьких і совєтських наїзників, виступить вперше з промовою „дівчина з УПА", п-ні Ярослава Турянська, яка сім років тому зі зброєю в руках пробилася через сім большевицьких кордонів в Західну Европу, щоб повідомити волелюбний світ про визвольну боротьбу українського народу. На маніфестації вона говоритиме про участь жіноцтва в боєвих рядах УПА. Крім неї, на маніфестації, яка відбудеться 26-го жовтня в Мангеттен Сентер при 34-тій вулиці, промовлятимуть теж інші колишні вояки УПА: полковник УПА Ю. Калина та вояк УПА Евстахій Несторук, учасник рейду відділу УПА в Західну Европу і тепер секретар Головної Управи Т-ва б. Вояків УПА в ЗДА. Місцевими українськими промовцями будуть адвокати Михайло Пізнак та Степан Ярема. Виступатимуть теж визначні американські представники.

ЗДА твердять, що загинулий бомбовик не знаходився над совєтським обширом

Вашингтон. — На пресовій конференції, що відбулась у Вашингтоні, пресовий урядовець держ. департаменту, представив погляд уряду на справу бомбовика, що його збили совєтські літаки у середу минулого тижня. Бомбовик, типу „B—29" пролетів над одним з головних північних японських островів і його бачили у восьмох милях від міста Немуро, що знаходиться в північній частині цього острова. Радар виявив, що далі на північ цей літак був стрінутий іншими літаками, які летіли з російських територій. Минулої неділі Росія запротестувала окремою нотою проти порушення американським літаком їхньої території недалеко острова Юрі, який, за твердженням росіян, належить до совєтської території. У відповідь на напаска, як твердить совєтська нота, совєтські літаки відповіли стрілами. Про долю американського літака совєтська нота не говорить, хоч безсумнівно, що його у згаданому інциденті збито. Офіційні чинники ЗДА твердять, що Совєти неправно зараховують до окупованої ними території також острів Юрі, який не належить до групи Курильських островів, признаних Совєтам, а входить у групу островів Габомаї, що лишилась й далі під владою японців. Погляд совєтського уряду, що острови Габомаї належать до групи Курильських островів не занотований у попередніх домовленостях щодо розподілу японської території. Ще цього тижня може бути висланий гострий протест у цій справі від ЗДА до СССР, з домаганням відшкодування за загинулий літак та його восьмичленну залогу.

Аліянти в Кореї здобули гору „Залізного Трикутника"

Сеул, Корея. — Аліянтські війська, атакуючи в мряці, — здобули в середу рано важливу стратегічну гору „Залізного Трикутника". В наступі взяли участь війська американської Сьомої Дивізії. Рівночасно південно - корейські війська, висадивши в повітря останні комуно-китайські укріплення разом з їхніми оборонцями, опанували цілком „Гору Білого Коня". Обидві здобуті позиції грають важливу стратегічну ролю, опановуючи традиційні шляхи інвазії на корейську столицю Сеул. В боях червоні віднесли важкі втрати. Аліянтська авіяція продовжувала інтенсивне бомбардування ворожих позицій на фронті і в запіллі.

УКРАЇНЦІ ДЕМОНСТРУЮТЬ ПРОТИ „ЗЛОЧИНЦІВ З КРЕМЛЯ" В О.Н.

ТОВ. ВИШИНСЬКИЙ „НЕ ПОЧУВАЄТЬСЯ ДОБРЕ"

Головні члени совєтської делеґації на відкритті сесії Генеральної Асамблеї ОН в Ню Йорку (від права): совєтський міністр закордонних справ Андрей Вишинський, Андрей Ґромико і В. А. Зарубін. Проти них відбулася перед будинком ОН велика українська демонстрація, яку влаштували об'єднані в ДОБРУС'і і ОДУМ'і українці з-під Совєтів, домагаючись міжнародного суду над цими „бандитами з Кремля", які ще так давно запивали в Москві „брудершафт" з Гітлером, а тепер, з пролятою ними невинною українською кров'ю на руках, засідають в міжнародній організації. Після демонстрації Вишинський відмовився від участи у влаштовуваному генеральним секретарем ОН прийняттю, заявляючи, що він „не почувається добре".

Об'єднані Нації, Н. Й. — „Пане Тріґве Лі і делеґати вільних країн: Як довго засідатимуть разом з Вами в Об'єднаних Націях бандити з Кремля? Пригляньтеся на їхні руки і Ви побачите на них кров від замучених ними наших батьків і матерей...!" — сказано в одній із летючок, що їх масами поширювано минулого вівтірка, 14-го жовтня, під час великої української демонстрації перед новим будинком Об'єднаних Націй в Ню Йорку. Демонстрацію влаштували члени Демократичного Об'єднання бувших Репресованих Українців з-під Совєтів (ДОБРУС) та Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ). Обидві організації об'єднують новоприбулі українські жертви большевицького терору на Наддніпрянській Україні. В демонстрації взяло активну участь коло 80 осіб, що мали кільканадцять таблиць з різноманітними антибольшевицькими гаслами, зокрема домагаючись розслідження большевицьких злочинів у Вінниці та в інших містах України і звільнення України від комуно-російської окупації. — Демонстрації приглядалися великі маси народу, що прийшли побачити відкриття сесії Генеральної Асамблеї. Усім прохожим і глядачам, при цьому усім зустрічним представникам ОН., демонстранти роздавали летючки. На іншій з них подібно як і на таблиці, було написано, що Вишинський та його товариші, замість засідати в Об'єднаних Націях — повинні сидіти на лаві підсудних в Нюрнберґу число 2. Демонстрація звертала на себе загальну увагу. Під час демонстрації заїхали перед будинок два закриті авта у відповідній асисті. Коли з одного з тих авт вийшов совєтський міністер закордонних справ і колишній генеральний прокурор Совєтського Союзу Андрей Вишинський, демонстранти намагались і йому вручити летючки особисто. Переляканий на смерть Вишинський закрив лице рукою, а другою прикликав сторожу. О год. 3. після полудня представників демонстрантів в особах члена головної управи ДОБРУСУ п. Самійленка та голови ОДУМ п. Дубняка, з якими був теж інж. Красноніс, прийняв діючий керівник спеціяльної служби при генеральному секретареві Об'єднаних Націй Тріґве Лі, — п. Вільям Оґар. Він вислухав представників демонстрантів, прийняв від них відповідний меморіял та пообіцяв поінформувати про все генерального секретаря і відповідні аґенції Об'єднаних Націй. Вже в пополудневих годинах поодинокі місцеві радіовисильні, включно з радіовисильнею Н. Й. Таймсу, подали згадку, що під час відкриття сесії Генеральної Асамблеї демонстрували антикомуністичні українці, що домагалися рослідження совєтських злочинів та звільнення України. Вістку про демонстрацію подали поодинокі пополудневі і вечірні газети, між ними „Ворлд Телеґрам енд Сан", згадуючи, що демонстранти домагалися звільнення їхньої батьківщини, як теж подав згадку про це „Міррор", додаючи, що демонстрували члени організації української демократичної молоді. ДОБРУС і ОДУМ були попередили громадянство, що вони приготовляють демонстрацію. Це, напередодні демонстрації вивело цілком з рівноваги місцеві комуністичні „Вісті", які страшною і, як звичайно, брехливою лайкою накинулись на демонстрантів, мовляв, „українські фашисти плянують нову провокацію проти дружби народів в центрі ОН." Це тільки потверджує, що акція ДОБРУСУ і ОДУМ'у була добре вимірена і відповідно зарепрезентувала совєтських представників в тій міжнародній організації, куди вони приїхали зі своєю підривною пропаґандою. На відкритті сесії Генеральної Асамблеї Україна мала своїх представників: це були ті, що демонстрували під будинком Об'єднаних Націй. Українську демонстрацію задокументовано на телевізії та в звуковому фільмовому тижневику.

ПІРСОН ОБРАНИЙ ПРЕЗИДЕНТОМ ГЕНЕРАЛЬНОЇ АСАМБЛЕЇ

Лестер Б. Пірсон

Об'єднані Нації, Н. Й. — Лестер Б. Пірсон, канадійський державний секретар для закордонних справ, був обраний президентом Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй на інавґураційній сесії Генеральної Асамблеї у вівторок 14-го жовтня. В своїй промові новий президент Генеральної Асамблеї закликав представників 60-ти країн, які є членами ОН, щоб вони спільно допомогли найти „розв'язку" на теперішні проблеми, яка дозволила б народам і урядам жити разом, якщо не на базі приязні і дружби, то бодай на базі взаємного розуміння і толеранції." Він в дальшому закликав до „усунення чорної тіні напруження і страху", — щоб оминути „остаточну трагедію війни". З подібними закликами звернулись раніше в своїх інавґураційних промовах генеральний секретар ОН Тріґве Лі та дотеперішній президент Генеральної Асамблеї — мексиканський представник д-р Люїс Падільья Нерво. Сесія Генеральної Асамблеї почалася вперше у власному будинку Об'єднаних Націй, тількищо закінченому коштом 68,000,000 долярів. Всі делеґати одушевлялись вигідністю та виставністю нових приміщень, здвигнених на подарованій ОН Джаном Рокефелером площі в східній частині центрального Мангеттену над Іст Ривер. У відкритті сесії взяли участь теж міністри закордонних справ Злучених Держав і Совєтського Союзу, Дін Ачесон і Андрей Вишинський, що сиділи недалеко від себе в першому ряді, але не обмінялися поздоровленнями. Загально звернено увагу, що Вишинський дозволив на відкриття сесії, не видвигаючи свого домагання, щоб допустити комуно - китайського представника. — Він теж відмовився взяти участь у влаштованому генеральним секретарем Тріґве Лі прийнятті, виправдуючись, що він „не почуває себе добре". Можна припускати, що на ці його недобрі почування відповідно вплинула українська демонстрація та переляк на вид тих, що їх він може вважати месниками за народовбивство в Україні. Зібраних на сесії представників Об'єднаних Націй привітав від міста Ню Йорку його посадник Вінсент Імпелітері. На відкритті сесії — крім Імпелітері, Пірсона й Падільья, — промовляли ще Тріґве Лі і американський представник Ворен Остин. На пополудневій сесії обрано голов поодиноких Комітетів. — Ранішню і пополудневу сесію на середу, відкликано у вівторок ввечорі, отже наради продовжуватимуться в четвер.

Генерал Ріджвей проти фальшивої самовпевнености

Лондон. — На прийнятті товариства „Прочан" у Лондоні промовляв командувач усіх збройних сил НАТО ген. Метью Ріджвей і заявив, що він проти фальшивої самовпевнености, коли ідеться про оборону Европи перед комуністичною загрозою. Він твердить, що оборонні сили Европи ще й далі „нижче мінімальних військових вимог". Ген. Ріджвей остерігав, щоб не бути самопевними щодо інтенцій Кремлю, ані не недоцінювати кремлівських господарських можливостей. Прем'єр Черчил промовляв з гумором та заявив, що Англія причиниться до оборони Европи, хоч її дехто вважає вже „банкрутом", але додав, що Европа приготовляється тільки до оборони, бо він гадає, що третя війна є неправдоподібна тому, що вона принесе такий жах, „якого людство ще не бачило". „Ця війна буде інша від попередніх воєн", продовжував прем. Черчил, „бо головне рішення западе вже в першому місяці, або навіть у першому тижні", хоч вона може й довше тягнутися. Та погляди ген. Ріджвея різнилися від думок прем. Черчила. Ген. Ріджвей говорив, що вже тепер Европа має таку оборону, що на землі, на морі і в повітрю зможе стримувати наглу ворожу агресію, аж переведеться мобілізація.

Ген. Чепічка за тим, щоб армія контролювала життя Чехословаччини

Відень. — Ген. Алексaндер Чепічка, міністер оборони ЧСР, у своїй промові домагався, щоб армія контролювала все життя в державі, і щоб потреби війська були завжди на першому місці. „Оборона мусить бути на першому місці", говорив Чепічка, „так у школі як і в фабриках", бож ніхто не може „заперечити, що імперіялісти приготовляють атаку на нас і на наших союзників, і що вони напали б на нас вже сьогодні, якби були певні перемоги". Оборона мусить бути „Хрестовим походом і завданням кожної одиниці." Тому армія мусить мусить „контролювати робітничі юнії, комуністичну молодь, Червоний Хрест та всі цивільні організації". Ген. Чепічка нарікав на дотеперішній бюрократизм у вишколі чеської армії, який далекий від того, щоб викликувати захоплення широких мас.

СТАЛІН ЗАПОВІДАЄ ДОПОМОГУ ЗАКОРДОННИМ КОМУНІСТАМ

Москва. — Перед закінченням XIX Конґресу Комуністичної партії промовляв Сталін і заявив, що Совєти підтримуватимуть усі чужі комуністичні партії в боротьбі за „визволення". Він промовляв тільки десять хвилин, але його промова тривала 25 хвилин, бо його часто і довго оплескували. Сталін сказав, що справа підтримки комуністичних партій у капіталістичних країнах дуже важлива для обох сторін, бо ця підтримка — це боротьба „за щасливе майбутнє чужих народів і бій за втримання миру." Головно домагався Сталін підтримки для комуністів у Франції і Італії, покликуючися на те, що провідник французьких комуністів Моріс Торез, та італійських комуністів Пальміро Толіятті заявили, що народи Франції і Італії не будуть воювати проти Совєтів. Хоч Комуністична партія в Совєтах дуже сильна, то це зовсім не значить, що ми не потребуємо чужої помочі, заявив Сталін. „Наша партія, і наша країна, завжди потребуватимуть довір'я, симпатії і підтримки братніх народів за кордоном нашої держави." Свою промову закінчив Сталін словами: — „Геть із підюджувачами до війни!" Сталін згадав також про те, як англійське робітництво своїм гаслом „Геть руки від совєтської Росії"! допомогло на початку двадцятих років закріпити комуністам владу в Росії. Конґрес вибрав 125 членів нового центрального партійного комітету, та 110 їхніх заступників. Ще мають вибрати президію, що має бути на місці дотеперішнього Політбюра. — Маршал Клим Ворошилов заявив, — що „російська нація під проводом Сталіна маршує до повної перемоги комунізму."

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

П'ЯТА КОЛОНА ПІД ОБСТРІЛОМ

Нюйоркський часопис „Дейлі Нюз" почав серію статтей на тему способів, яких вживає Кремль у свому поході на підбій світу. Ці статті пише Вільям Ван Нарвіґ, бувший російський офіцер, що мав довгий час особисті зв'язки з найвищими совєтськими урядовцями. В числі з 14 жовтня цього часопису згадує Нарвіґ про кремлівську школу зрадників, офіціяльно прилучену до університету Леніна та названу „Інститутом Політичних Діянь". Він подає прізвища різних чужинців, як Тіто, що здобували в тій школі своє комуністичне вишколення, та таких, як Берут, що тепер займають найвищі становища в Східній Німеччині, Польщі, Китаю і т. д. Нарвіґові вдалося побачити теж книжку з іменами тих, що давніше покінчили курси в тій школі, чи були її інструкторами. Між іншими, вичитав він у ній також ім'я Юджіна Денніса, пізнішого генерального секретаря американської Комуністичної партії, засудженого, як відомо, за зраду цеї країни разом з іншими комуністичними верховодами.

Заки Нарвіґ покинув Москву він теж дізнався, що головним комуністичним „босом" в ЗДА є „особа, яка є у Мехіко, дожидаючи дозволу на в'їзд до Злучених Держав". Кордел Голл, тодішній секретар стейту (1939), не хотів дозволити на в'їзд цеї особи, якою був німець Ґерґард Айслер, відомий комуніст. Вкінці, як пише Нарвіґ, його допущено до ЗДА „на підставі спеціяльної рекомендації пані Елінор Рузвелт". Ґерґард потім утік на польськім кораблі „Баторій", рятуючись так перед судом і тюрмою. Не знаємо, чи так дійсно було, а як було, то що саме спонукало таку особу, як п-ні Рузвелт, інтервенювати в справі допущення Айслера до до ЗДА. Для нас важливе те, що комуністи мали дуже довго великі впливи в Америці й могли доходити легко до найвищих установ і найвпливовіших осіб. Але з другого боку добре також і те, що навіть тоді були такі установи, які добре приглядалися роботі агентів Москви. Завдяки їм нема тепер майже дня, щоб ми не чули про комуністичну інфільтрацію в минулому, чи про особи, які ще й нині займають різні, добре платні, становища, які завдячують приналежности до Комуністичної партії, чи своїм комуністичним зв'язкам. Бо коли це пишемо, читаємо одночасно про найновіші звідомлення Сенатської підкомісії внутрішньої безпеки, яка переслухувала б. комуністичного довіреного, який зізнав, як він в 1940 році помагав тайно організуватися 300 до 500 нюйоркським учителям, між якими були особи, що були у проводі Учительської Юнії. Довідуємося теж і про офіцера-комуніста, що служив в американській розвідці, про університетських професорів-комуністів, як і те, що маємо ще й тепер в Об'єднаних Націях таких американців на важливих і добре платних становищах, що не хочуть зізнавати, чи вони належали до Комуністичної партії, згл. чи ще далі є її членами. Сенатська комісія хотіла б дізнатись, чи ті особи займались „підривною роботою" зі шкодою для Злучених Держав, а вони обороняють себе „льояльністю" до Об'єднаних Націй, хоч Триґве Лі, генеральний секретар ОН, виразно заявив, що він не хоче мати в секретаріяті американців нельояльних до своєї країни. Також і при цій нагоді довідуємося, хто саме рекомендував тих американців на посади в ОН. Між запідозрілими є одна особа, що раніше служила в департаменті стейту і тепер не хоче зізнати, чи вона була знайома з Алджером Гіссом та чи в самому департаменті стейту не була квестіонована її льояльність.

Отже, не зважаючи на давнє потурання комуністам, тепер ведеться таки дійсно серйозна акція проти комуністів як зрадників країни.

Сесія Генеральної Асамблеї

У вівторок, дня 14-го жовтня, Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй почала свою звичайну сесію. Хоч уже сім років ця світова організація намагається дати світові мир, лад і справедливість, або бодай надію на них, теперішня сесія переконує, що світ не тільки не зближається до тої великої мети, але й з кожним роком від неї віддалюється. Сьогодні було б вже зайво доказувати, що головною причиною такого безнадійного стану в світі є Совєтський Союз, той прислівний „мій Джек", що єдиний в світовому поході націй йде фальшивим кроком і якому здається, що він єдиний йде правильно.

На порядку нарад теперішньої сесії є практично всі головні проблеми, що турбують сьогодні не тільки державних мужів, але й звичайну, „сіру людину". Війна в Кореї, перегони в зброєнні, еманципація арабських та азійських країн, людські права, репатріяція захоплених большевиками грецьких дітей, прийняття нових членів до Об'єднаних Націй, мир з Австрією і десятки інших справ має розглянути і вирішити теперішня сесія Генеральної Асамблеї. Проте, найважливішою справою є Корея і від її вирішення може залежати вже не тільки мир або війна в самій Кореї, але й в світі. Вже перед відкриттям сесії спостерігачі коментували, що Генеральна Асамблея, вирішуючи на цій сесії справу Кореї, вирішуватиме теж свою власну долю.

Вирішення корейської проблеми на теперішній сесії має тільки два можливі виходи: „чесне і справедливе перемир'я", або переможне закінчення війни — як це заявив в своєму звіті генеральний секретар ОН Тріґве Лі. „Чесне і справедливе" перемир'я він розуміє так, що війна в Кореї буде припинена, але без того, щоб Об'єднані Нації, які є в Кореї „воюючою стороною", резиґнували зі своїх основних принципів. Тим самим, вони в жодному разі не можуть погодитися на вимагану комуністами примусову репатріяцію полонених, велика кількість з яких заповіла, що воліє вмерти, ніж вертатися назад під комуністичну диктатуру і терор. Якщо б Об'єднані Нації на таку репатріяцію погодилися, вони втратили б більше, ніж саму Корею; вони втратили б світ.

Здається, що і комуністи і алянти здають собі справу з цього і ніхто з них не зраджує охоти відступати від свого становища. Це означає, що війна в Кореї продовжуватиметься до „переможного кінця". Практично, вона вже продовжується. В такому випадку Генеральна Асамблея повинна винести інше важливе рішення: зняти з Америки частину дотеперішнього воєнного тягару та розділити його пропорційно теж на інші країни. Війна в Кореї це перша війна, яку ведуть Об'єднані Нації і від її висліду напевно залежатиме у великій мірі дальша доля світу. Не диво, що в тій справі вже наперед заповідається „бурю" на теперішній сесії.

Щодо інших справ — теж не передбачуються можливостей великих результатів. Правда, західні демократії мають в Об'єднаних Націях величезну більшість, яка могла б легко вирішити кожну справу, якщо б там зобов'язували демократичні засади. Але їх немає вже в самій структурі Об'єднаних Націй, де п'ять т. зв. великодержав мають право спротиву, з якого досі користає виключно диктаторський Совєтський Союз та бльокує всі рішення.

Не зважаючи на такий сумний стан на початку теперішньої сесії Генеральної Асамблеї, дипломати поодиноких країн, а з ними і їхні народи, все ще не втрачають надії. Вони вважають, що як довго взагалі ведуться наради в поодиноких справах, так довго існують можливості їх мирного полагодження. Але не мають тої надії народи, що караються в совєтській неволі, між ними й український народ. Вони бо знають Москву, знають її облуду і забріханість, та здають собі справу, що жодним голосуванням ані жодними нарадами не можна змінити існуючого стану та большевицької загрози в світі, бо тільки на руїні большевизму, того найбільшого зла в історії людства, можна буде здійснити задушевну мрію всіх народів та досягнути ціль Об'єднаних Націй і побудувати тривкий мир і справедливий лад у світі, в якому не було б ані великих, ані малих держав та не було б ані „старших" ані молодших „братів", тільки рівноправні, вільні народи.

Микола Чубатий

Десятиріччя Української Повстанської Армії

II.

Восьмилітня боротьба підпілля, популярно називаного УПА, від 1945 року по нині, це своєрідна епопея, якої першу частину можна б затитулувати: Українська Революційно-Збройна акція, — другу Революціонізування духа українських мас.

По році 1945, Українська Повстанська Армія розпоряджала ще великими збройними засобами, укритими запасами зброї, пляново зорганізуваними допомічними відділами серед населення. Все це давало змогу Команді УПА опановувати цілі простори України як самостійні державні терени, зокрема в Карпатах, в північній Волині, на Поліссі та в других оборонних обширах України. Річ природна, що така карно зорганізована державна машина, якою є большевицька система, мусіла виступити до боротьби з небольшевицьким пануванням над поодинокими районами України. Була це боротьба жорстока, що вимагала великих жертв в людях з обох боків. Не було хіба у нікого сумніву, що при загальнім замиренню світу фізично релятивно слаба, хоч героїчно духом сильна УПА не зможе довгі роки втримуватися з великими відділами війська, зі своїми офіцерськими школами та шпиталями на поверхні землі, хоч би в яких диких та недоступних околицях.

УПАрмія була приневолена редукувати свої більші відділи і обмежуватись до малих, але добірних відділів, укритих здебільша під землею, щоб завдати ворогові удари несподівано та карати його „карательні отряди", звернені проти патріотичного селянства, проти українських церков існуючих в підземеллі, проти насильної колективізації та вкінці проти вивоження українців в глибину азійської Росії.

В той спосіб приходить другий період в житті УПА, який можна назвати періодом УПА в бункрах, себто в підземельних криївках приготованих в першу черга на перезимування, але також на точки опору для революційно-пропаґандивної діяльности серед населення України. Боєва акція в періоді життя в бункрах стає згодом доривочною та обмежена до малих відділів.

Акція Підпілля щораз більше пересувається в напрямі революційно-пропаґандивної діяльности, що подумана вже на довшу мету, на підтримання революційного протибольшевицького духа серед мас країни.

В бункрах УПА організує власні друкарні та редакційні та мистецькі робітні. В бункрах народжується українська підземельна література. В бункрах розвивається українська революційна журналістика, красна література, українська політична сатира, а в кінці українська революційна графіка так високо по-мистецьки репрезентована головним мистцем Підпілля Нілем Хасевичем (Бей-Зотом).

Період життя УПА в бункрах жде ще на свого Гомера, що зумів би по-мистецьки в Повісті Наших Времен представити силу українського патріотизму та до найвищого ступеня ушляхотненого ідеалізму борців за визволення України в половині 20-го століття. Вірю, що такий мистець пера ще найдеться та що його твори будуть найкращою та високо виховною лектурою для грядучих поколінь української молоді у власній українській державі.

Слід би поставити тільки біля себе революційних підземельників та до фінезії удосконалені систему російсько-большевицької держави, для якої немає ніяких засад права і моралі та ніяких меж жорстокости. Проти такої такої лютої, диявольської системи створилася друга волелюбна система під землею, система найвищого ідеалізму та готовости на тортури кожного дня і кожної ночі. Я переконаний, що по-мистецьки представлене життя того періоду Українського Підпілля може стати підйомом духа цілого демократичного Заходу. Я глибоко переконаний, що по-мистецьки представлене життя українських церковних громад в катакомбах є в силі стати джерелом надхнення для неодного християнського віроісповідання для якого євангельський клич до жертви, самопосвяти та самовідречення вже давно став святочною фразою аж надто часто без реального змісту.

Зовсім природно, як машина большевицької системи тісніше прикручувала свою шрубу, боєва акція УПА мусіла ставати щораз менше частою, аж вкінці може й зовсім зникнути. Під назвою УПА або Українського Підпілля нині криється тільки українська революційно-пропаґандивна праця, глибоко законспірована, що ставить собі завдання тільки підтримувати революційно-патріотичного духа мас до пригожого часу всенаціонального зриву.

Нинішнє міжнародне політичне положення навіть само наказує не витрачати неекономічно українських найкращих сил. Не лежить в інтересі українського народу нині, коли війни проти Кремля не видно, а навіть хрестоносці у такий похід ще не громадяться, винищувати українські сили, спосібні в слушний час завдати ворогові на українських землях смертельний удар та встановити там українську владу, заки знов якийсь сусід-аґресор не забажає присвоїти собі якийсь кусок української землі. Тому не тільки в наслідок природного розвою політичних обставин на рідних землях, але також з холодного політичного обрахунку нам слід тепер щадити українські сили, спосібні активно вступити в ряди борців за визволення України.

На осінь цього року припадає десятирічний ювілей УПА. Немає ніякого сумніву, що більшість американських українців з глибокою пошаною згадує УПА, що своїм героїзмом не тільки врятувала честь української нації, не тільки достойно зареклямувала право українського народу до власної держави, яку він встановив своєю волею тридцять літ тому, але також дала також наступним поколінням приклад патріотичного героїзму, яке остаточно мусить принести Україні повне визволення.

Але в цьому ювілейному, десятому році існування УПА мусимо згадувати ще й про немилі нотки у відношенні до УПА. Це спроби цей безсумнівно всенаціональний зрив зараховувати на конто одної чи другої політичної партії, чи — що ще прикріше явище — проголошування існування кількох партійних Українських Підпіль.

Хто тільки уважно вдумається в той високопатріотичний рух, що опанував всеціло душі української молоді більше нам знаної західної України перед 1939 роком, той мусить погодитися, що цей рух переливався понад вузькі рямці політичних партій західної України того часу. Це був рух справді всенаціональної натури. Що тоді говорити, коли візьмемо під увагу, що український визвольний рух — УПА — став віч-на-віч з найстрашнішою та найбільше аморальною системою історії людства. Чи в таких обставинах можна українським патріотам думати про партійну виключність того визвольного руху чи про поділ Українського Підпілля на кілька партійних підпіль?

Ми можемо бути певні, що впродовж останніх десяти літ існувала в Україні тільки одна Українська Повстанська Армія, боєва сила цілого українського народу та що й нині існує там одно Українське Підпілля, твір цілого українського народу, що веде розпучливий бій за своє самозбереження. Це героїчне покоління української нації американські українці вітають з цілої глибини душі з нагоди десятиріччя оснування Української Повстанської Армії та клонять голови перед тими, що сповнили вже свій обов'язок до останньої хвилини свого життя.

М. В. Дольницький

Совєтсько-китайський договір

Після одномісячного побуту в Москві, китайська комуністична делеґація підписала там новий совєтсько-китайський договір, якого подробиць не проголошено. Окружною дорогою, чере Гонґ-Конґ і за посередництво розвідки західніх держав, вдалося проте роздобути деякі точніші дані про цей договір.

Перш усього стверджено, що комуністичний Китай під проводом Мао-Тсе-тунґа, зв'язався з СССР ще тіснішими політично-господарськими вузлами, як це було досі. Цей факт перекреслив надії деяких кіл на Заході, які сподівалися, що комуністичний Китай, зрісши в силу, пробуватиме усамостійнитися „від старшого брата" та вибере шлях „незалежного комунізму", яким пішла Югославія.

Між таємними клявзулями щойно підписаного совєтсько-китайського пакту, є клявзуля, яка запевняє червоному Китаєві повний контроль над Північною Кореєю, а у випадку перемоги над південною повну перевагу і контроль також і цієї частини корейського півострова. Таким чином, Корея, на основі договору, що його підписали в Москві, має стати звичайним сателітом сателіта.

Корейська армія втрачає також свою окремішність і будь-які познаки незалежности від китайців. Ця армія має бути повністю включена до китайської армії, як її інтеґральна частина; її начальниками та політичними виховниками мають бути китайці.

СССР, згідно з договором, доставлятиме Китаєві більше число тяжкого гарматнього вивінування, танки і літаки, безліч інших родів зброї, і то великими масами. На основі договору, цей воєнний матеріял буде найновішого виробу, а не залишками з 2-ої світової війни, як це було досі.

СССР погодився договором передати, по якомусь часі, значні частини азійських залізничих шляхів під повну контролю, поширити китайські впливи в Манджурії й створити в Пейпінгу централю для підривної комуністичної діяльности в Азії.

Накінець, таємний договір реґулює торговельну виміну і потверджує договір, що його в великій таємниці підписано рік тому в бюрах Китайської Червоної Федерації Праці в Пейпінґу.

Цей договір, що став тепер частиною підписаного в Москві, уточнює і поширює китайсько-совєтський обмін робітниками, що його загально на Заході скваліфіковано як найзвичайніший акт новітнього невільництва. На основі цього договору, червоний Китай зобов'язаний доставляти СССР і сателітським державам, Польщі та ЧСР, в замін за чеську зброю Скоди, польську шинку і нищі матеріяли та совєтські воєнні вироби — вишколених китайських робітників для польсько-чесько-совєтської промисловости. І так, Польща має одержати до кінця цього року 30,000 люда, ЧСР — 20,000, а СССР, менше число, але висококваліфікованих робітників. Ці робітники-невільники не мають азійщити Европу, але виконувати свою працю під контролею і доглядом органів безпеки поодиноких держав. Позбавлені свободи рухів, якщо про таку загалом в СССР та країнах під його контролею можна говорити, вони не мають права покидати і вибирати місця праці, а стають звичайними невільниками, проданими на необмежений час СССР, ЧСР і Польщі за присилані до Китаю продукти.

Врешті, в московському договорі, Китай і СССР вирішили низку питань зв'язаних з війною в Кореї. На основі повідомлень, що їх розвідка Заходу могла одержати і що їх саме оголошено, стверджується, що Китай взяв на себе зобов'язання поширити в найближчий час воєнні дії в Кореї, змобілізувавши для цієї цілі нові військові частини „добровольців" та перевишколивши частини північнокорейської армії, яку, як сказано включать до китайської армії.

СССР недавно, підписаним договором дав, як видно, нові доручення свому найбільшому, і під сучасну пору найважнішому сателітові. Збільшенням червоно-китайського авторитету, Кремль намагається сателітськими силами „організувати" Азію, ніби віддаючи її долю в азійські руки.

Така головна ціль недавно підписаного в Москві совєтсько-китайського договору.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників!

О. Г.

ЧЕРВОНИЙ СКЕТЧ У СЛОВАЦЬКОМУ ВИКОНАННІ

(До восьмої річниці комуністичного путчу на Словаччині)

(6)

Цей блюзнірський потік провокації, густий від смердючого бруду виполокуваних онуч комуністичного лицемірства, спирав віддих і розсаджував груди. Я з неймовірними зусиллями опановую в собі напад істерії, виходжу, скупана у власному поті, і аж тоді відчуваю жах. Не жах смерти, а жах невимовної огиди і образи, такий жах, від якого смерть здається щасливим рятунком! І, коли б так не відповідальність за дітей, то напевно в той страшний вечір я заманіфестувала б свій протест, а ці спогади не було б кому писати . . .

Вернулись ми до школи ще більше пригноблені, ніж виходили, і зараз же гарячково взялися до обмірковання становища. Наймудрішим здавався єдиний вихід: втеча малими групами на Мадярщину. Але і це було дуже ризиковне: по-перше, ми не знали терену, а до кордону було кільканадцять кілометрів тяжкої дороги; по-друге, по лісах було повно партизан, і наткнутися на них — означало наткнутися на смерть; по-третє, втеча двох соток людей, хоч і поділених на малі групи, не могла пройти непомітно і неодмінно скінчилась би загальною катастрофою. Ми ще не вспіли прийти до жодних висновків, як з'явився Архангельський. Розмова увірвалась, бо ми цьому типові не довіряли.

Архангельський мовчки сів на своє місце і почав роззуватися.

— Не знаю я, — заговорив з презирством, запихаючи скарпетки під солому, — чого ще ті баби в політику носа сують. І от тепер — маєш! . . Ех, навіть говорити гидко!

— Це ти про кого? — спитав Іван Антонович.

— Та про кого ж іншого, як не про ту он мудру, — показав він пальцем на мене. — Свербів її язик про голод і про Єжова розказувати. От тепер, як прийдуть наші, так вони їй дадуть за аґітацію! . .

Всі озирнулися на мене з докором і поспускали голови; а я відчула щось, подібне дійсно до провини.

— З ким же це ти говорив? — спитав знову Іван Антонович.

— Все одно з ким . . .

— Ні, ти не крути, а коли почав, то говори до кінця! — в голосі Івана Антоновича забриніли нотки погрози.

— Чого мені крутити? Був я оце в „обходніка" (склепаря), а він же комуніст . . .

— Такий самий, як ти, — докинув учитель.

— Припустімо, — зухвало відповів Альошка, — насипте мені тепер на хвіст солі! . . Так от цей „обходнік" мені сказав, що вона — знов ткнув пальцем на мене, — німецька шпіонка. От і радуйтесь! Договорилися, значить . . .

Я вже далі не слухаю, встаю і виходжу на вулицю.

— Отже, — думаю собі, — мені треба тікати вже, сьогодні вночі, бо завтра може бути пізно. Але як тікати? З дітьми? Це значить запропастити і себе і їх . . . Ні, життям дітей я не мала права ризикувати. Треба було для їх рятунку жертвувати всім . . .

Було вже досить пізно, і гаятись було не можна. По короткому, але надзвичайно болючому ваганню йду до місцевого священика. На щастя, у вікнах ще світиться . . .

Зайшовши до хати, починаю з істеричного плачу. Священик мовчки подає мені шклянку води і чекає, поки я трохи заспокоюся. Видно, що розуміє мене, хоч і не знає причини візити.

Плутаючись і загикаючись, починаю викладати йому своє прохання, одночасно почуваючи, що воно є цілком абсурдним. Я прошу священика і тут же бажаю, щоб він мені відмовив. Прошу, щоб він заопікувався дітьми, примістив їх в добрих родинах (до речі, дійсно, вже де-кілька родин пропонували мені віддати їм дівчаток за своїх) і поміг якось скрити їхнє походження перед большевиками, принаймні на той час, поки не зміниться ситуація. Я сама рішила тікати на Мадярщину. — Я мушу тікати не для власного рятунку, а для рятунку дітей. Бо, коли б мене тут спіймали, то, що б зробили зі мною — справа другорядна, але дітей забрали б і відвезли б до Росії. Ви не знаєте, що це для них означає, але я знаю і волію їх бачити мертвими! . .

Священик співчуваюче хитає головою, а потім приносить карту Словаччини і розгортає переді мною.

— Дивіться, пані, ось це — Словаччина. Вона адміністративно поділена на п'ять „жуп". Повстанням охоплена тільки ось ця одна Бансько-Бистрицька „жупа". Досі німців у Словаччині було мало, але тепер напевне вони відтягнуть якісь частини, бо не можуть мати у своєму запіллі ворожого собі вогнища. Німці, правда, відступають, але для придушення такого повстання вони є дуже сильні . . . Я, пані, ніколи не був німецьким симпатиком, не є ним і зараз, але не можу не бачити їхньої сили. Нашим партизанам буде дуже крухо, — розумієте? — і . . . і взагалі невідомо, як це все скінчиться . . . Я не відмовляюся допомогти вам, коли буде потрібно, але цієї потреби ще нема. Не раджу вам ні лишати дітей, ні тікати на Мадярщину . . . Пан Біг є милостивий до вдів і сиріт — здайтесь на Його ласку! . .

Глянувши на кордони повстання, я раптом почуваю, як мені з серця зсувається тяжка камінна брила, а натомість засвічується бадьорий вогник надії. Дякую священикові за пораду і готовість помогти, прощаюсь і вертаюся до школи.

На щастя, Архангельський вийшов, і я можу поділитися з гуртом новиною про межі повстання, яких досі ніхто не знав.

— Як? — радісно дивуються всі. — То, значить, не тільки Чехія, а й 4/5 Словаччини не є в руках большевиків?!! А на якій же підставі вони проголосили „вільну Чехо-Словаччину"?

Дідові Борисові раптом повернувся його гумор:

— А це ми вже завтра напишемо до Банської Бистриці і спитаємо! . .

В залі вибухає сміх.

Поворот Альошки знову уриває нашу розмову. Гасимо світло і лягаємо спати. Я вмощуюся поміж донечками і почуваю себе безмежно щасливою . . .

Чи вже спали всі, чи ні, але я трохи тільки задрімала, як мене збудило світло. Дід Борис, присвічуючи собі сірниками, шпортався у валізі.

— Чого ти шукаєш? — спитала його дружина.

— Та ось онучі шукаю.

— Які онучі?

— Онучі. Завтра ж у партизани йти, так треба, щоб усе було готове . . .

Буря сміху вкрила дідові слова, а його сердита половина вже почала було щось говорити про „вічне блазнівство", як дід Борис її заспокоїв:

— Та чого ти кричиш? То я тільки тебе налякати хотів . . . Годинника, бач, забув накрутити, то й стане до ранку . . .

Так минає день, другий, третій . . .

Довкола — ніяких змін. Село, ніби забувши про „державний переворот", живе своїм звичайним життям, але не чути, щоб навіть хтось з місцевих уроджеців ішов до партизан. Правда, всі говорять, що мужчини призовного віку мусять голоситися до війська, але день іще не визначений. Говорять також, що навіть існуючі партизанські загони не мають ні достатньої кількости зброї ні муніції, тому мобілізувати людей далі — нема сенсу.

„Революцію" найбільше видно на дорозі: то з Мурані то з Ревуци пролітають що-півгодини легкі і вантажні авта, обвішані червоними прапорцями і революційними гаслами. Їдуть ними військовики і урядовці, удекоровані червоними розетками і кокардами, але нас не зачіпають. Тільки одного разу, проїжджаючи біля нашої школи, якийсь, видно, „землячок", що сидів з групою партизан, махнув нам на привіт рукою і весело крикнув:

— Здрасьтє, тавариші! . .

— А щоб ти провалився! — відповів старий учитель, одначе гуркіт авта заглушив його „побажання".

(Продовження буде).

А. Луцьків

ТИРАНІЯ І РОСІЯНИ

(3)

Тому числити на внутрішню протикомуністичну революцію росіян це абсолютно нереальна справа, не варта уваги тверезих політиків.

Коли ж в деяких колах ЗДА чи західньо-европейських країн такий розрахунок в наші дні і виявляється, то це лише недолуге політичне мрійництво, занадто шкідливе в своїх наслідках, бо росіяни в СССР єдині серед всіх народів в найменшій мірі почувають себе поневоленими, бо це ж не чужа, а їхня, Російська імперія. І коли їхнє сучасне становище в цій імперії з погляду вільного громадянина ЗДА виглядає як поневолення, то для багатьох росіян це так не є і для поневолених цілком досить і тепер сталінового запевнення, що це лише „труднощі росту", а тому Сталін для них лишається й надалі найвизначнішим борцем за їх волю та державну незалежність.

Не враховуючи цієї політичної істини, деякі кола в ЗДА та інших країнах продовжують спиратися тільки на росіянах — антикомуністах, цілковито ігноруючи безсумніву послідовно демократичну антикомуністичну діяльність неросійської еміграції. Та навпаки цьому всьому, минула боротьба проти російської тиранії, як і сучасність переконливо свідчать, що повалення цієї тиранії неминуче почнеться на теренах поневолених імперією народів, запорукою чого є невпинні масові виступи та значні успіхи там в збройній і „мирній" боротьбі з комуністичною тиранією. А звідси стає також цілком певним, що ці ж народи своїм визволенням вкажуть нарешті шлях російському народові як позбавитись своєї власної, закам'янілої в віках, незмінної піднівольності.

А поки що СССР — країна насилля, терору, фальшивої подвійности та політичних потвор і примар, бо там за політичними назвами, подібними до вживаних у вільних країнах, американець не знайде тієї політичної суті, що він знаходить за цими поняттями в своїй батьківщині. Поняття: демократія, воля народу, держава конституція, партія, журналістика і т. п., які мають у вільних країнах тотожний зміст, в СССР набули прямо протилежне значення. А поряд з цим пропов'язаних для кожного обов'язкові вимоги — задовольнятись всім в найменшій мірі вимог від держави і без будьяких зручностей. Тому там совєтських громадян весь час відучують від потреб зручного мешкання, від добрих засобів сполучення, від якісних товарів, від порядного одягу та від достатньої їжі.

Сьогодні російський нарід одні обвинувачують, другі без міри захвалюють, а треті лише намагаються його реально об'єктивно зрозуміти в сучасній складності історичної фальсифікації і публіцистичної дезінформації так широко розповсюдженої в світі як кремлівською пропагандою, так і російською імперською еміграцією.

Сучасна провідна російська імперська меншість не історична випадковість, а лише своєрідний, глибоко закономірний вислід з історичної спадщини розвитку імперії, і її світогляд та державна практика так само як і попередників склались на крові і кістках поневолених, на обмежуванні до здичавіння поневолених ними народів. Деспотизм провідної імперської меншости Росії зявляється найтрагічнішим виявом сучасности, бо власне ця меншість як в СССР, так і поза його кордонами спотворює досягнення державної творчости в сучасному демократичному світі. Зокрема сучасна кремлівська тиранія, далека від турбот за задоволення справжніх потреб поневолених, весь час безоглядно обвинувачує їх в нерозумінні суті комуністичного прогресу, а при цьому це в лінії, безпечности та безвідповідальности й примушує продовжувати запляноване нею антинародну будову комунізму залишаючись надхненницею кремлівських імперських експериментів і при цім же намагається перед некомуністичним світом показувати себе єдиною прогресивною силою людства.

Ні в Тбілісі, ні в Мінську, ні в Києві ніколи б не затримався надовго в управлінні державою такий тиран як Иосиф Сталін, коли б навіть якісь незалежні від цих народів обставини і спричинили його появу, бо за громадськими, державними та духовими традиціями цих народів — це неможливе. А те, що Сталін досяг в розширенні і зміцненні комуністичної тиранії, стало цілком закономірно можливим в Москві. В своїй довгій історії, Москва зареєструвала не одно катування і знищення провідників боротьби проти тиранії, зате в її реєстрах відсутні записи про знищення тиранів, тому, що вони були там завжди тільки переможцями.

(Продовження буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Початок великого діла.

Дня 12 жовтня ц. р. відбулися в Ню Йорку сходини членів Пласт-прияту і заінтересованих в справі набуття приміщення для літніх пластових таборів. Справу реферували керівники Пласт-прияту з Ню Йорку, інж. В. Соболта і інж. О. Клюфас та представник Пластової Старшини, інж. З. Корчинський. В своїх звітах вони підкреслили дотеперішню практику з організацією пластових таборів для української дітвори міста Ню Йорку, Нюарку та інших місцевин, положених в недалекій віддалі від цих осередків. Дотеперішні табори відбулися завдяки гостинності чи то ОО. Василіян, чи Українського Народного Союзу, чи врешті приватних ступили частину своєї земельної посілости. З огляду на такий стан не вдалося як слід запланувати й перевести роботи, а розкиненість різних таборів спричинювала збільшення адміністраційних коштів та різні компліації в керуванні самими таборами. Тому на майбутнє треба за всяку ціну цю справу в якийсь спосіб розв'язати. Є властиво один і найкращий вихід: набути на власність оселю, яка своїм положенням і розмірами та іншими прикметами надавалася б для цієї цілі.

Шукаючи такої оселі представники Пласт-прияту з членами Пластової Команди об'їхали протягом весни, літа й осени цього року немалі простори великої частини стейту Ню Йорк і накінець натрапили на посілість, що з усіх дотеперішніх найкраще відповідає призначенню. Ця посілість положена 140 миль на північ від Ню Йорку, в гарній підгірській околиці серед лісів, має добрий доступ дорогами і в обильній кількості джерельну воду до пиття та около одно-гектаровий став з переплаваючим через нього власним потоком до купелі. На посілості є вже сьогодні в добре загосподарованому стані така кількість мешкальних будинків, що забезпечує зразу побут для около 300 дітей, а крім цього існують ще можливості розбудови. Посілість має около 700 акрів ліса й управної ріллі. Кошти купна — около 40 тисяч дол. Вже вплачено 2 тисячі завдатку, частину треба вплатити при підписанні контракту, а на решту одна з місцевих кредитових установ дає дуже низький, бо 4% моргедж. Доповідачі зреферували, як на їх думку повинен бути зібраний капітал, як слід розложити збірки на поодинокі міста, як Ню Йорк, Нюарк, Гартфорд, Ню Гейвен і інші менші, та висловили надію, що при відповідній наполегливій роботі потрібна сума напевно буде зібрана.

Після звітних доповідей почалася дискусія. Дискутанти погодно погодилися в невідкличній потребі набуття відпочинкової оселі для нашої дітвори і молоді. Вони підкреслили першопляновість цього завдання. Майбутнє нашого молодого покоління, його здоров'я, виховання і характер в дуже великій мірі залежатиме від того, чи ми будемо мати змогу дати йому відповідний побут, відповідну опіку в часі літніх вакацій. Дискутанти висловлювали різні думки у відношенню до самої цієї оселі, зазначуючи далеку відстань і інші менше сприятливі обставини. В часі дискусії виявилося, що з огляду на наші навіть найкраще зорганізовані спроможності ми можемо набути таку оселю в не вищій ціні, як за цю оселю, а всі ближче положені коштували б пара кратно більше.

Після з'ясування усіх справ, зв'язаних з купном і загосподаренням пластової оселі, присутні зі запалом почали декларувати відповідні суми, а деякі вплачували готівкою. Вже цей вечір забезпечив Комісію понад двома тисячами доларів. В цей спосіб виявилося, як глибоко на серці громадянству лежить ця справа.

Керівництво Пласт-прияту зобов'язалося організувати збирачів, які би обійшли усіх українських громадян і в цей спосіб дали змогу непристутнім на сходинах причинитися до реалізації цього почину. Все це дає дуже тривку запоруку, що це велике діло, що ним є набуття посілости на літні табори для українських дітей Ню Йорку й інших міст, буде вчас завершене. Українські діти цих міст слідуючі вакації проведуть в прекрасних умовинах, гартуючи свій дух і своє тіло.

ЯГ.

ВЕЧІР „ЖИВОЇ ГАЗЕТИ" В Л. М. КЛЮБІ

Ню Йорк. — З Літературно-Мистецького Клюбу повідомляють, що в найближчу п'ятницю, дня 17-го жовтня о год. 7:30 ввечорі, — відбудеться черговий вечір „Живої Газети", темою якої будуть американські вибори, точніше: „Айзенгавер чи Стівенсон?" Вечір відбудеться стараннями Журналістичної Секції і з короткими „живими статтями" про американські партії, їх кандидатів, техніку виборів і т. п. Виступить кількох відомих давніх і новоприбулих журналістів.

При цій нагоді Правління Л.М.Клюбу пригадує, що в суботу, 18-го жовтня о год. 4-тій пополудні, відбудуться в приміщенні Клюбу при 149 2-гій евеню загальні збори Клюбу, до участи в яких запрошуються всіх членів.

Рочестер, Н. Й.

У нашому Рочестері.

Одним з найбільших осередків українського скупчення в ЗДА, є безперечно Рочестер. Саме місто має понад 350 тисяч населення найрізнішого походження, серед яких громадяни з слов'янських країн займають не останнє місце. Місто має прекрасне географічне положення й все оточене чудовими парками та озерами. Особливо гарно виглядає місто весною, коли розцвітають його парки, що заслужено принесли Рочестерові назву „міста квітів". Щороку з усієї країни й навіть з-за океану з'їжджаються до Рочестера туристи на „Свято бозу" й не можуть начудуватися незабутнім виглядом розквітлих парків та міжним запахом бозів, що розпливаються над деякими частинами міста.

Рочестер славиться також своєю промислом. Тут знаходиться славна на увесь світ фабрика фотографічних складників і приладів „Кодак", оптична фабрика Бавш і Лом та інші оптичні та фармацевтичні вироби.

Рочестер славиться також як центр музичної культури, а основоположник фабрики Кодак, Ізорда Істмен заснував „Істмен Мюзік Скул" та театр, де виступають найкращі артисти, музиканти та співаки з усього світу.

Наша громада нараховує тут до 6000 осіб, що купчиться переважно біля церкви Св. Йосафата та Українсько-американського клюбу. Тут проявляють свою працю Товариства, Братства, Сестриця та різні інші рілігійні, культурні та політичні організації.

Широко знаний в Рочестері церковний хор під дириґентурою проф. Кирила Цепенди, що складається з 60 добре дібраних та вишколених співаків. Сам дириґент скінчив музичні студії у Відні й тому міг вишколити хор, що заслужено називається „Боян". Покищо хор співає у церкві й виступає на святах поміж своїми і чужинцями, яким гідно показує нашу культуру. Хор виступав кілька разів у місцевій радіовисильні, відспівавши зокрема на Різдво Службу Божу. На запрошення сусідніх громад, хор виїздив у сусідні Рочестеру в Стретсбург, Анкістер й ін. й таким чином підтримував співжиття різних наших осередків. За свою працю хор має заслужене признання громадян й авторитетні похвали від Єксц. єпископа Сениишна, Ексц. сп. Борецького з Канади та інших осіб.

Відповідальне завдання матиме хор під час близьких вже урочистостей в Рочестері, коли це місто обходитиме День Об'єднаних Націй. Саме це свято припадає на 22 жовтня, але вже 18 жовтня у суботу в „Істмен театрі" відбудеться міжнародний Фестиваль Об'єднаних націй, на якому „Боян" буде представляти наше мистецтво, серед виступів представників найрізніших народів.

У цьому почесному завданні, українці Рочестеру та й всіх ЗДА бажають нашому хорові якнайкращих успіхів.

В. Попович.

ВИЯСНЕННЯ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ НТШ В СПРАВІ КНИЖКИ Р. ЄНДИКА

В році 1948 вплинув до Головної Канцелярії Наукового Товариства ім. Шевченка в Мюнхені рукопис праці д-ра Р. Єндика „Вступ до расової будови України" з проханням друкувати її в публікаціях НТШ.

Правильник Публікації НТШ постановляє, що кожна публікація може бути видана, як публікація НТШ тільки тоді, коли праця дістане апробату Секції, до якої вона своїм предметом належить та дозвіл генерального секретаря пустити друковану працю у світ.

Праця Р. Єндика була передана до рецензії д-рові Іванові Раковському, як директорові Математично - Природничо - Медичної Секції, що й був тоді поважно хворий і через те праці, яка пішла таки до друку. По скінченню друку книжки Р. Єндика, але ще перед випущенням її в обіг, Генеральний Секретар НТШ д-р Володимир Кубійович прочитав її й завважав в книжці один розділ, що містить відносно одної расової групи населення України твердження, ненаукові та незасаднені ніякими фактами, що могло б компромітувати науковий авторитет установи. Тому Генеральний Секретар не випустив книжки до публічного обігу, що теж Головна Управа НТШ, з її президентом д-ром Іваном Раковським включно, вповні заапробувала.

Таким чином легальним способом ніякий примірник книжки д-ра Р. Єндика не мігдістатися до публічного вжитку. Коли ж все таки якийсь примірник тої книжки видістався поза мури НТШ, то це могло статися тільки нелегальною дорогою. Тому книжка д-ра Р. Єндика „Вступ до расової будови України" не є публікацією НТШ.

За Головну Управу НТШ:

Д-р Микола Чубатий, Діючий Президент;
Д-р Володимир Кубійович, Генеральний Секреар.

За Американський Відділ НТШ:

Д-р Роман Смаль Стоцький, Голова;
Д-р Юрій Фединський, Секретар.

УКРАЇНІКА В АМЕРИКАНСЬКИХ ЕНЦИКЛОПЕДІЯХ

Доповідь на повищу тему виголосить проф. Іван Вербяний в приміщенні НТШ в Ню Йорку, 50 Чорч Стріт, кімн. 252, в суботу 18 жовтня ц. р., о год. 6 веч. Доповідь загальнодоступна.

Спорт

Филаделфія, Па., 12. X. 1952. — **С. Т. „Тризуб" — Мідвей С. К. 1-1 (0-1).** В змаганнях копаного мяча за мистецтво I-ої Дивізії, копуни Тризуба по дуже гарній грі зремісовали з претендентом на мистця, здобуваючи важливу одну точку. Ворота для Тризубу здобув у другій половині гри Бойцун.

Пазуняк.

Професор нюйоркського університету звільнений за комунізм

Ню Йорк. — Під час переслухання перед сенатською підкомісією внутрішньої безпеки в домі федерального суду в справі поширення комунізму серед професорів високих шкіл, сім професорів відмовилися складати свідчення, кажучи: „Відмовляючися дати відповідь на тій підставі, що це може мене понизити і призвести до самообвинувачення". Негайно після того канцлер університету Ню Йорк, Генрі Т. Гелд, повідомив Едвіна Беррі Борґом, професора англійської мови з цього університету, що він звільнений часово від своїх обов'язків, доки справа не буде провірена на його власне бажання. Канцлер пояснив своє зарядження тим, що відмова учителя відповісти на запит, чи він належить до Комуністичної партії „це поломання обов'язків супроти уряду й університету". Професорів покликала підкомісія до свідчення на підставі інформацій колишнього комуністичного урядовця, Джана Лаутнера, що комуністи мали свою 500 учителів чи учительок були записаних в члени Комуністичної партії в 1949 р., а з них 300 зорганізувалися як підпільна група, що існує у всіх п'ятьох дільницях міста Ню Йорку.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Тривартальні збори Тов. Запорозька Січ, від. 234 відбудуться в суботу, 18. жовтня, о год. 7:30 ввечорі, в залі У. Н. Дому при 214 Fulton St. Проситься всіх членів обовязково прибути на збори, бо є дуже важні справи до рішення. Урядники і контрольна комісія відчитають фінансовий звіт, а також відчитається Товариські ухвали, в яких є такі точки, що треба буде змінити на річних зборах. — П. Сташко, предс.; І. Ковбасовський, кас.; С. Могила, фін. секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. — Місячні збори членів від. 332. відбудуться в суботу, 18. жовтня, в год. 7. ввечорі в У. Н. Домі, 10 Колфакс вул. Проситься всіх членів прийти на збори. — М. Сірман, рек. секр.

CHICAGO, ILL. — Monthly meeting of Birth of Holy Virgin Society, Branch 259, will be on Sunday, October 19, at Church Hall, 4952 So. Paulina St., at 2:00 P.M. — P. Trusiak, Rec. Sec'y.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 5, відбудуться в неділю, 19. жовтня, в год. 2-ій по пол., в галі У. Д. Гор. Клюбу, 31-14 — 30 Евеню. Просимо всіх членів прибути на збори, бо є важні справи до рішення, Конт. Комісія здасть звіт за третій квартал. Довгуючих членів просимо вирівняти свій довг. М. Левицький, предс.; Гр. Василик, кас.; П. Барнич, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори бр. св. Юрія, від. 239 відбудуться в суботу, 18. жовтня ц. р., точно о год. 8. ввечорі. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від год. 6. по пол. Просимо усіх відобрати свої чеки за дивіденди. — Уряд.

ЕЛМАЙРА, Н. Й. — Тов. ім. Івана Франка, від. 271, повідомляє, що в неділю, 19. жовтня, о год. 12:30 по полудні, відбудуться збори в Українській Галі на Лакаванна Еве. Проситься усіх членів прибути на означений час зогляду на те, що в цю неділю буде зїзд молоді о 4. год. в Укр. Галі, а тому треба полагодити усі справи скоріше. Рівнож проситься членів звертатися в відділових справах до секретаря на нову адресу: Іван Чопко, 1076 N. Main St., Elmira.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 19. жовтня, в год. 2. пополудні, в галі церковній на Roosevelt Ave. Проситься всіх членів зійтись на час, бо є важна справа до полагодження. Довгуючі члени повинні сповнити свій обовязок, бо інакше будуть суспендовані. — Г. Волянський, предс.; Н. Кіра, кас.; І. Маркович, секр.

АНСОНІЯ, КОНН. — Тов. ім. А. Бончевського, від. 10. повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 19. жовтня, зараз по Сл. Божій, в галі парафіяльній. Проситься всіх членів прийти на збори. Члени повинні сповнити свій обовязок та зложити по $1 на будинок для старших членів нашої організації. — Г. Рубас, предс.; В. Глива, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. — Заряд Сестрицтва Благовіщення, від. 125, повідомляє, що збори відбудуться в понеділок, 20. жовтня, о год. 8. ввечорі, в Союзовім Домі при 849 N. Western Ave. Проситься членів прийти на час та вирівняти свої вкладки. — Заряд.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 19-го жовтня, зараз по Сл. Божій, в парафіяльній галі. Проситься довгуючих членів прийти та вирівняти свої залеглости. Пригадується ще раз, що кожний член обовязаний зложити найменше $1 на Союзівку. — Уряд Бр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Тов. ім. І. Франка, від. 372 повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 18. жовтня, в год. 7:30 ввечорі, в галі "Veteran War", при 19 Washington Ave. Проситься всіх членів прийти на ті збори, бо маємо багато справ до полагодження у звязку з нашим ювілеєм, що відбудеться в листопаді. — Д. Геча, предс.; В. Реновець, кас.; Й. Ярема, секр.; Ю. Лонишин, рек. секр.

ГАРТФОРД, КОНН. — Бр. св. І. Хрестителя, від. 277, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. жовтня, о год. 2. по пол., в залі Клюбу (53 Whitmore St.). Проситься членів мати на увазі три важні справи, які будуть порушені на зборах: стати членом Доп. Каси Хворих, якої статут ухвалено 21. вересня; вплатити даток на „Союзівку", та вирівняти свої залеглі вкладки. До кінця ділового року мусимо надробити занедбання в літних місяцях. — Управа.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Триквартальні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в неділю, 19. жовтня, в парафіяльній салі при 74 Геррис Еве., в год. 1. по полудні. Обовязком кожного члена прибути на ці збори. Літний сезон вже минувся і тепер треба віддати більше часу організаційному життї. На тих зборах будуть звіти уряду і контролі, а також буде докінчення плану що до нашої забави, що відбудеться в листопаді. Пригадується членам, щоб якнайскорше зложили свій даток $1 на Союзівку. — М. Чагарин, пр.; І. Кокольський, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Тов. ім. І. Франка, від. 97, повідомляє, що місячні збори відбудуться 19. жовтня в год. 2. пополудні в приміщенні шкільної залі Укр. Правосл. Церкви при 45-47 Hope Ave. Присутність всіх членів обовязкова. — П. Величко, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. жовтня, о год. 2. по полудні, в У. Н. Домі при 237 Hope Ave. Просимо всіх членів прийти вчасно на збори, бо є різні справи до полагодження. Приведіть зі собою нових членів, щоби їх вписати до У. Н. Союзу. — В. Марущак, рек. секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Бр. св. Димитрія, від. 288, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. жовтня, в год. 1:30 по полудні, в Укр. Салі. Проситься довгуючих членів вирівняти свої вкладки. — Д. Мушастий, секр.